25 Jaar nem
Netwerk Ecologische Monitoring

DE TRANSFORMATIEVE POTENTIE VAN NATUURMONITORING

ALLE SOORTEN TELLEN MEE

28 JUNI 2024

@sanderturnhout // s.turnhout@soortenNL.nl

25 Jaar nem
Netwerk Ecologische Monitoring

Alle soorten tellen mee

De transformatieve potentie van natuurmonitoring

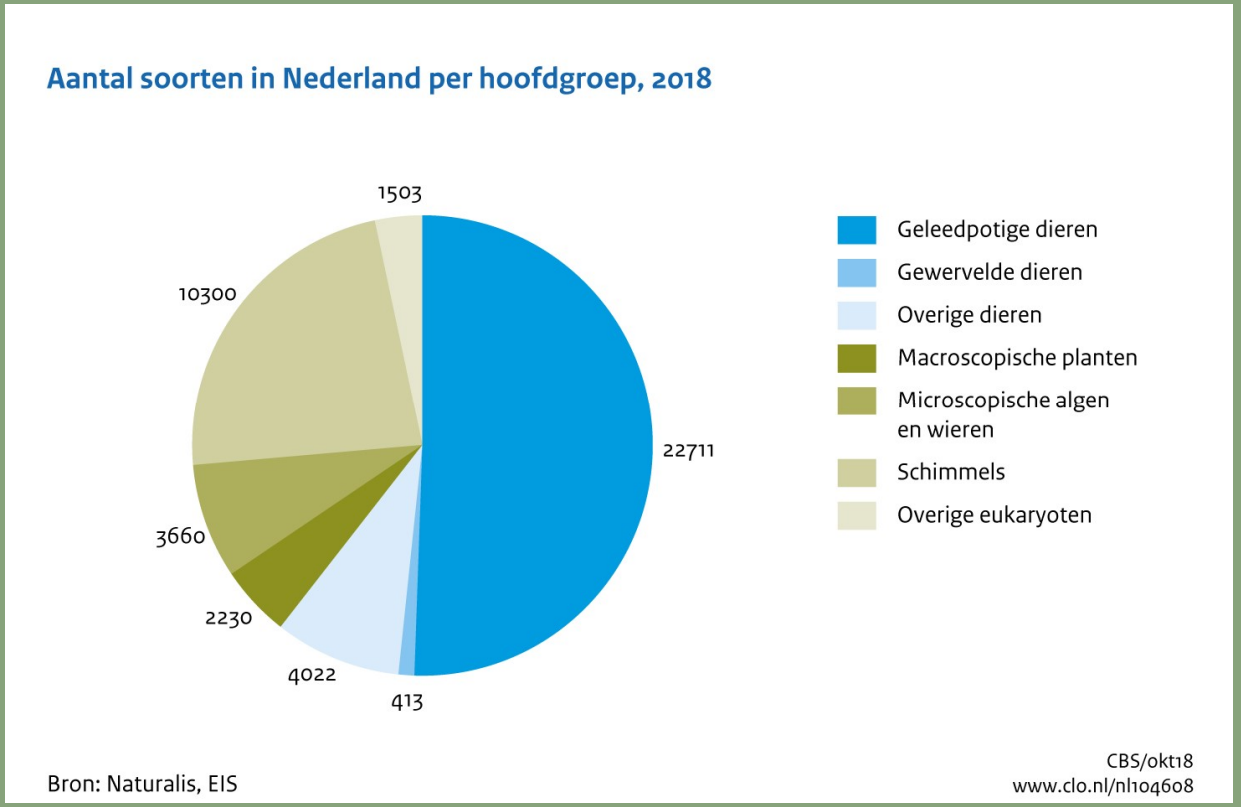

@sanderturnhout // s.turnhout@soortenNL.nl

25 Jaar nem
Netwerk Ecologische Monitoring

Alle soorten tellen mee

Mooie soorten
Nuttige soorten
Gezellige soorten
Indicatorsoorten
Beleidsrelevante soorten
Lekkere soorten
Spannende soorten
Gemene soorten
Obscure soorten
OVERAL EN ALTIJD
DOOR IEDEREEN
VOOR IEDEREEN
MET IEDEREEN

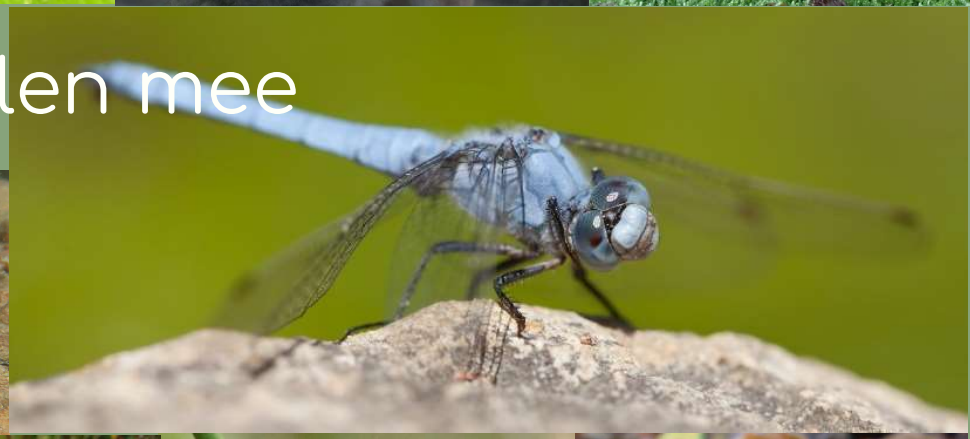

@sanderturnhout // s.turnhout@soortenNL.nl

25 Jaar nem
Netwerk Ecologische Monitoring

Alle soorten tellen mee

De transformatieve potentie van natuurmonitoring

Natuurnetwerk Nederland, 2019

Bron: BIJ12 en IPO

@sanderturnhout // s.turnhout@soortenNL.nl

25 Jaar nem
Netwerk Ecologische Monitoring

Alle soorten tellen mee

De transformatieve potentie van natuurmonitoring

- Wat vooraf ging
- Verbinding: Weten wat er leeft
- Transformatie: van rapportage naar programmering
- Transformatie van doelsturing naar richting (doen – leren – beter doen)
- Transformatie van moeten naar willen
- Natuurmonitoring is het bindmiddel tussen Basiskwaliteit en KPI's

@sanderturnhout // s.turnhout@soortenNL.nl

25 Jaar nem Netwerk Ecologische Monitoring

Nederlandse Entomologische Vereniging

KNNV vereniging voor veldbiologie

NMV

In den beginne...

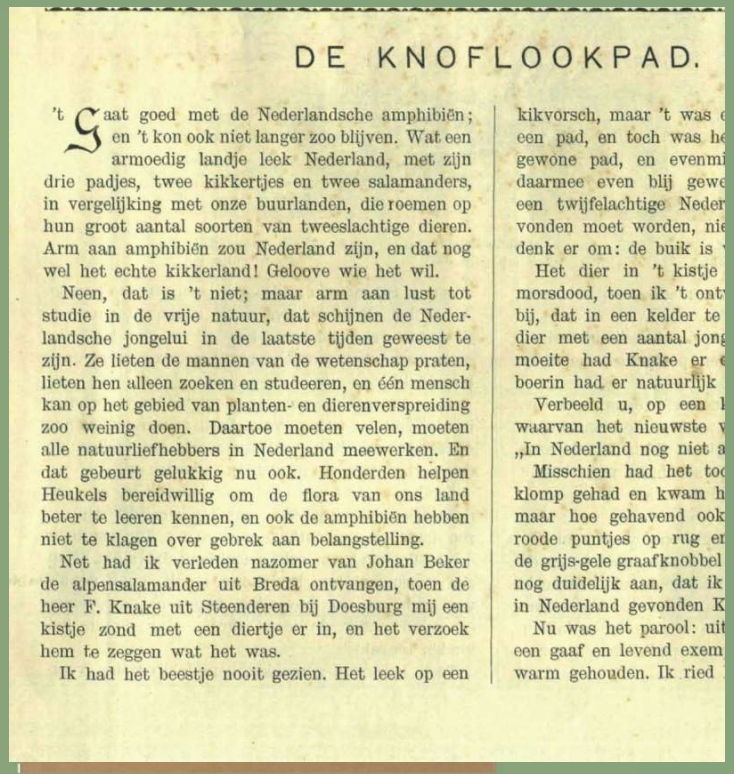

DE KNOFLOOKPAD.

't Gaat goed met de Nederlandsche amphibiën; en 't kon ook niet langer zoo blijven. Wat een armoedig landje leek Nederland, met zijn drie padjes, twee kikkertjes en twee salamanders, in vergelijking met onze buurlanden, die roemen op hun groot aantal soorten van tweeslachtige dieren. Arm aan amphibiën zou Nederland zijn, en dat nog wel het echte kikkerland! Geloove wie het wil.

Neen, dat is 't niet; maar arm aan lust tot studie in de vrije natuur, dat schijnen de Nederlandsche jongelui in de laatste tijden geweest te zijn. Ze lieten de mannen van de wetenschap praten, lieten hen alleen zoeken en studeeren, en één mensch kan op het gebied van planten- en dierenverspreiding zoo weinig doen. Daartoe moeten velen, moeten alle natuurliefhebbers in Nederland meewerken. En dat gebeurt gelukkig nu ook. Honderden helpen Heukels bereidwillig om de flora van ons land beter te leeren kennen, en ook de amphibiën hebben niet te klagen over gebrek aan belangstelling.

Net had ik verleden nazomer van Johan Beker de alpensalamander uit Breda ontvangen, toen de heer F. Knake uit Steenderen bij Doesburg mij een kistje zond met een diertje er in, en het verzoek hem te zeggen wat het was.

Ik had het beestje nooit gezien. Het leek op een kikvorsch, maar 't was
een pad, en toch was h
gewone pad, en evenmi
daarmee even blij gewe
een twijfelachtige Neder
vonden moet worden, nie
denk er om: de buik is

Het dier in 't kistje
morsdood, toen ik 't ont
bij, dat in een kelder te
dier met een aantal jong
moeite had Knake er
boerin had er natuurlijk

Verbeeld u, op een
waarvan het nieuwste
„In Nederland nog niet a

Misschien had het toc
klomp gehad en kwam h
maar hoe gehavend ook
roode puntjes op rug er
de grijs-gele graafknobbel
nog duidelijk aan, dat ik
in Nederland gevonden K

Nu was het parool: uit
een gaaf en levend exem
warm gehouden. Ik ried

10 DE LEVENDE

En nu de vragen aan onze lezers De vindplaatsen van de Nederlandsche reptielen en in 't bijzonder van adders zijn zoo goed als in 't geheel niet bekend; en toch is het nuttig te weten, waar in den laatsten tijd adders gezien zijn. Deze vreeselijke dieren verwijderen zich zelden ver van de plek, waar zij hun voedsel vinden, ze blijven meestal ook in den omtrek van hun geboorteplekje leven en verspreiden zich alleen bij gebrek aan voedsel. Waar één adder gezien wordt, huizen er zeer waarschijnlijk een groot aantal.

Wie *eigen* ervaring op dit gebied heeft opgedaan zal ons een groot genoegen doen, met ons per briefkaart op de volgende vragen een onderteekend antwoord te schrijven, dat wij in *D. L. N.* in extenso of extracto zullen mededeelen.

Waar en wanneer heeft U zelf in ons land een adder in vrijheid aangetroffen? Kwamen er op die plek (laten we zeggen binnen de omtrek van tien minuten gaans) boschmieren voor? Leefden er egels in die buurt, tentijde dat u er een adder zag? Kwam de gladde slang er tegelijkertijd voor? *Al heeft U den adder niet zelf gezien, welke gevallen van vergiftiging heeft u bijgewoond?* Wanneer (jaar en maand), welke geneesmiddelen werden toegediend en hoe liep het af?

E. Heimans.

@sanderturnhout // s.turnhout@soortenNL.nl

25 Jaar nem
Netwerk Ecologische Monitoring

SOVON
Samenwerkende Organisaties Vogelonderzoek Nederland
Kemperbergerweg 67 6816 RM Arnhem Telefoon 085-452991 Postbank 2905988

`De Atlas' en het BIC

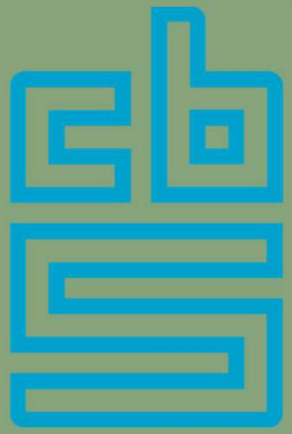

MINISTERIE VAN
LANDBOUW EN VISSERIJ

10 februari 1987

No. J 5814

Directie Juridische en Bedrijfs-
organisatorische Zaken

AAN
kamer 3513

DE MINISTER VAN LANDBOUW EN VISSERIJ

BESLUIT:

Artikel 1

1. Er is een Biogeografisch Informatiecentrum, hierna te noemen BIC, dat is gehuisvest bij het Rijksinstituut voor Natuurbeheer.
2. Het BIC is ingedeeld bij de Directie Natuur, Milieu en Faunabeheer.

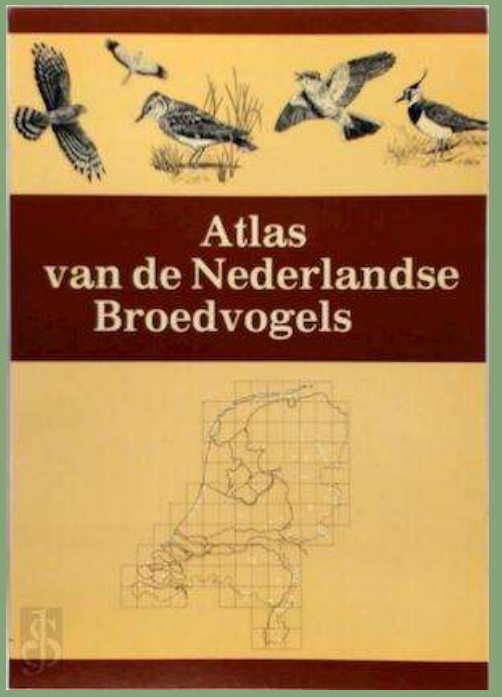

@sanderturnhout // s.turnhout@soortenNL.nl

25 Jaar nem Netwerk Ecologische Monitoring

VOFF Vereniging Onderzoek Flora en Fauna

Veldbiologie in het beleidsveld

1990 Het natuurbeleidsplan

1996 Vereniging Onderzoek Flora an Fauna

1999 Weten wat er leeft – vraag en aanbod

@sanderturnhout // s.turnhout@soortenNL.nl

25 Jaar nem
Netwerk Ecologische Monitoring

Transformatie #1: verbinding // co-creatie

Collectieve validatie

Mensen die vogels gaan kijken worden vogelaar

Structuur, coördinatie en statistiek – en bescheiden budget

Er ontstaat gedeelde waarheidsvinding

@sanderturnhout // s.turnhout@soortenNL.nl

25 Jaar

nem **actieve vrijwillige natuurwaarnemers**

Netwerk Ecologische Monitoring

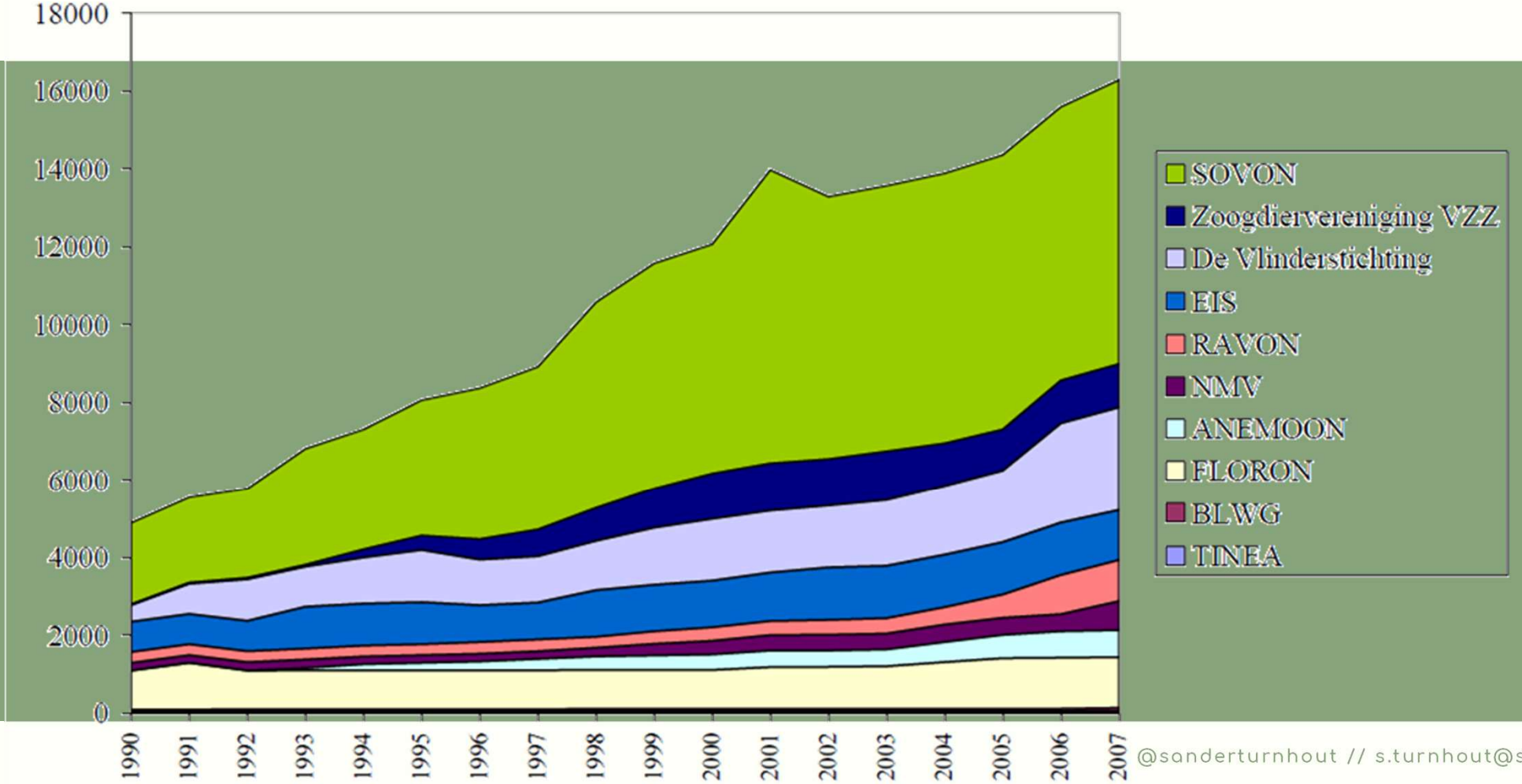

@sanderturnhout // s.turnhout@soortenNL.nl

25 Jaar nem
Netwerk Ecologische Monitoring

VOFF
Vereniging Onderzoek
Flora en Fauna

21e eeuw

Publieke voorlichting en educatie

Ontwikkeling en evaluatie van overheidsbeleid

NDFF

Wetenschappelijk onderzoek en onderwijs

NATIONALE DATABANK FLORA EN FAUNA
>100 MILJOEN

staatsbosbeheer

BIJ12

Ontwikkeling, beheer en bescherming van natuur

@sanderturnhout // s.turnhout@soortenNL.nl

25 Jaar nem
Netwerk Ecologische Monitoring

OEPS

Amsterdam, juni 2021
In opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Beleidsdoorlichting Natuur en biodiversiteit 2015-2019

Doeltreffendheid en doelmatigheid van artikel 12 van de begroting van het Ministerie van LNV

Radboud Universiteit

Datum 12 september 2021
Referentie IV/JB
Betreft **Oordeel onafhankelijk deskundige beleidsdoorlichting natuur en biodiversiteit**
Versienummer definitief
Opgesteld door Prof. dr. Ingrid Visseren-Hamakers
Aan Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Faculteit Managementwetenschappen
Sectie Geografie, Planologie en Milieu

@sanderturnhout // s.turnhout@soortenNL.nl

25 Jaar nem
Netwerk Ecologische Monitoring

Transformatie #1a: vergroot de verbinding

"De hoofdboodschap van zowel de beleidsdoorlichting als het oordeel van de onafhankelijke deskundige is voor mij de vaststelling dat de kwaliteit van beleidsevaluaties aanmerkelijk kan verbeteren. De integraliteit en de samenhang van het ruimtelijk beleid, waarvan het natuurbeleid een onderdeel is, kan aanzienlijk worden versterkt. Dat geldt daarmee ook voor de evaluatie van dat beleid."

Wetenschappelijke kennis wordt niet (goed) gebruikt. De voortgangsrapportage Natuur:

"... geeft een score op basis van de kwaliteit van de evaluatie en niet over de kwaliteit van de uitvoering van het beleid zelf. In die zin kan een evaluatie hoog scoren omdat het middels een geavanceerde methode laat zien dat de doelen nog niet gehaald zijn. Een evaluatie kan dus positief beoordeeld worden terwijl de doelen nog niet zijn behaald."

@sanderturnhout // s.turnhout@soortenNL.nl

25 Jaar nem
Netwerk Ecologische Monitoring

Transformatie #1b: vergroot de samenhang

Drie soorten monitoring

Output:	SNL & ANLB – is er gemaaid?
Outcome:	NEM - Rapportage Vogel- en Habitatrichlijn; hoe gaat het met de soorten?
Effect:	OBN – Ontwikkeling Beheer Natuurkwaliteit; wat werkt en wat niet?

Met elk eigen voor- en nadelen

Output:	kemphaangraslandbeheer leidt niet tot meer kemphanen
Outcome:	trendlijnen zeggen niet zomaar iets over oorzaken (correlatie is geen causatie)
Effect:	duur, kortjarig, geografisch beperkt & niet opschaalbaar

@sanderturnhout // s.turnhout@soortenNL.nl

25 Jaar nem
Netwerk Ecologische Monitoring

Transformatie #2: van rapportage naar programmering

Ruimtelijk beleid

Omgevingsvisie / kansenkaarten / BESI

Nationaal Programma Landelijk Gebied

ADC toets / onderzoeksvolledigheid

N2000 en agenda Natuurinclusief

Natuurdoelanalyses en beheerplannen

Collectieven en KPI's

Bedrijventerreinen en burgerinitiatieven

Publieke voorlichting en educatie

Ontwikkeling en evaluatie van overheidsbeleid

NDFF

Wetenschappelijk onderzoek en onderwijs

Ontwikkeling, beheer en bescherming van natuur

@sanderturnhout // s.turnhout@soortenNL.nl

25 Jaar nem
Netwerk Ecologische Monitoring

Transformatie #3: van doelsturing naar richting

Doen – leren – beter doen

Formuleer indicatoren (kies uit standaarden)

Nulmeting in het landschap

Voortgang monitoren; niet in één keer goed, wel beter

Bijsturen van maatregelen

Richting herstel van de basiskwaliteit VOOR natuur

@sanderturnhout // s.turnhout@soortenNL.nl

25 Jaar nem
Netwerk Ecologische Monitoring

Transformatie #4: van moeten naar willen

Natuurherstel met draagvlak

Voor de Vogel- en habitatrichtlijn zijn de indicatoren al gekozen, voor BKN is er ruimte

Binnen kaders van het mogelijke: socio – eco - interactie

Dat vraagt om waardendialogen in plaats van belangenonderhandelingen

Maar creëert nieuwe vormen van eigenaarschap én nieuwe eigenaren. ‘Mijn gebiedje’

@sanderturnhout // s.turnhout@soortenNL.nl

25 Jaar nem
Netwerk Ecologische Monitoring

Transformatie #5: het creëert nieuwe werelden

Nieuwe waarnemers, nieuwe werelden (stad en platteland)

Nieuwe gedeelde waarheidsvinding

Gedeelde waarheidsvinding is de eerste stap naar verandering

Proof of concept: ‘de meeste vlinders vang ik op de vogelakker’

@sanderturnhout // s.turnhout@soortenNL.nl

25 Jaar nem
Netwerk Ecologische Monitoring

Transformatie #6: nieuwe vormen van verbinding

Natuurmonitoring is het bindmiddel tussen KPI's en Basiskwaliteit

Ontologische en epistemologische standaardisatie

Gedeelde verhalen

Van participatie naar samenwerking → Het BarbecueModel

@sanderturnhout // s.turnhout@soortenNL.nl